

Te olete andnud hulgaliselt intervjuusid kõikvõimalikele väljaannetele. Teie arvamust võetakse kuulda, Teid tsiteeritakse ja vahel kritiseeritakse ka. Seega on vastutus iga sõna ja lause eest suur. Kas intervjuude andmine meeldib Teile või on see pigem kõrge ametiga kaasnev tüütu koorem?

Intervjuude puhul sõltub väga palju teemast ja küsimustest. Kui ajakirjanikul on kodutöö tehtud ja taust eelnevalt uuritud ning kui ta esitab huvitavaid küsimusi, siis ei ole intervjuueeritava roll sugugi tüütu koorem. Sel juhul on intervjuu pigem mõttevahetus või vestlus.

Intervjuudega seoses on mind pigem häirinud nende osaline refereerimine ja eriti välisajakirjanikele antud intervjuude nigelavõitu tagasitõlge eesti keelde. Sel juhul võivad jutu algne mõte ja kontekst kaotsi minna ning tulemuseks on arusaamatus.

Kas Teid häirib, kui teid nimetatakse väliseestlaseks?

Loomulikult. Ma olen eestlane, lihtsalt eestlane. Eestlaste jagamine kodu- ja väliseestlasteks oli ehk põhjendatav raudse eesriide ajal, aga mitte praegu. Näiteks, rääkides Torontos, Montrealis, Vancouveris, Edmontonis või Ottawas elavatest rahvuskaaslastest, kasutan mina üldistavat väljendit „Kanada eestlased“.

Pealegi tavatsetakse „väliseestlase“ silti kleepida vaid neile, kes ise või kelle vanemad olid sunnitud Eestist lahkuma viimase suure sõja jalust. Aga kes on siis need kümned tuhanded, kes on lahkunud Eestist pärast piiride avanemist viimase paarikümne aasta vältel?

Olete isiklikult kutsunud eestlasi koju tagasi ja seda soodustab ka riik oma vastava programmiga. Kahjuks pole see aga (vähemalt Kanadas) tähelepanuväärset vastukaja leidnud. Kas teil on ideid, kuidas saaks inimeste mõtteviisi selles osas muuta; kuidas kojukutset veelgi atraktiivsemalt „serverida“?

Ma mõistan väga hästi, kui keeruline selline kolimine on. Ühelt poolt sa lähed oma sünnimaale, kui räägime esimesest põlvkonnast. Sul on seal ehk küll sugulasi, aga siia jääb maha sageli perekond, sõpruskond, ka harjumused ja loomulikult muutunud tavad. Niisugune elumuutus pole lihtne.

Samas aga, see on võimalus, mida pole mõtet ka kergekäeliselt kaalumata jätta. Mida on Eestil teile pakkuda? Enam-vähem samasugune elukvaliteet, aga puhtam keskkond; paljuski Kanadaga võrreldavad hinnad, aga teie kindlustatus on Eesti keskmisest oluliselt kõrgem; võimalus elada eesti keeles ja meeles.

Teise või ka kolmanda põlvkonna Kanada eestlased saaksid aga vaadata Eestit sellise pilguga, et see kiiresti arenev ja muutuv paik Läänemere ääres pakub leidlikele ja väljakutsetele avatud inimestele võimalusi, mida juba nn paikaloksunud ühiskond ei suuda enam pakkuda. Vaid üks näide: kindlasti võib Kyllike Sillaste-Elling, Eesti mitme peaministri välisnõunik, minu kunagine väga hinnatud kolleeg välisministeeriumis ja üks Eesti välispoliitika parimaid mõtlejaid, kirjutada tulevikus sellise mälestusteraamatu, mida ta Kanadasse jäädes poleks kunagi saanud teha.

Kuidas näete väliseestluse tulevikku ja missiooni ajal, mil põgenike esimene põlvkond on lahkumas ja järgmised generatsioonid sulandumas asukohamaade põhielanikkonda? Milline võiks olla nende roll Eesti tutvustamisel maailmas? Või oleksid nad Eestile kodumaal kasulikud?

Iga inimene on kõige kasulikum seal, kus ta tunneb end kõige kindlamini ja paremini. Eesti kogukondade roll välismaal on olla sillaks Eesti ja oma praeguse asukohariigi vahel. Aga mitte ainult. Möödunud suvel oli uhke vaadata Kanada eestlaste koore kõndimas Tallinnas laulupeo rongkäigus. Ning ma olen väga tänulik ka näiteks Maret Truuvertile ja Henn Kurvitsale, kes on aastate jooksul aidanud Bordenis inglise keelt õppivaltel Eesti ohvitseridel end Kanadas

võimalikult koduselt tunda.

Mõelgem näiteks sellele, et teise põlvkonna väliseestlaste Jim Tusty ja rahastaja Steve Jürvetsoni koostöös valminud film „Laulev revolutsioon“ on üks kõigi aegade edukamaid Eestit positiivselt reklaaminud projekte üldse. Nad ei ole ehk enam keeleoskuses pealtnäha niiväga eestlased, aga nad on rakendanud oma raha, oskused ja tahtmise esiisade maa tutvustamiseks.

Kanada ja Eesti suhted on traditsiooniliselt sõbralikud, kuid arengumaad näib veel palju olevat. Kas Eestil on plaanis saata siia alaliselt resideeruv suursaadik?

Kui ma vaatan kõrvalt Ottawa ajutise asjuri Rasmus Lumi tegutsemist, siis on ta ju sama söakas ja asjalik nagu oleks päris suursaadik. Suursaadikute lähetamine ja uute saatkondade avamine on valitsuse, täpsemalt välisministeeriumi otsene töö, millesse presidendil ei ole kohane sekkuda. Küll aga arvan, et Eesti peab riigina olema väärilisel tasemel esindatud kõigi oma NATO partnerriikide juures.

Mida võiks teha Kanada ja Eesti vaheliste majandus- ja kultuurisuhete edendamiseks?

Majandussuhted sõltuvad eelkõige firmade ja ettevõtjate otsustest. Eesti on oma liberaalse majanduspoliitikaga ulatanud terekäe kõigile, kes soovivad Eestisse investeerida või Eestis ettevõtlusega tegelda.

Kuid tegelikult on küsimus ju laiemalt Kanada-Eesti suhetest. Usun, et meil on teineteiselt palju õppida ja teineteise kohta mõndagi avastada. Näiteks kohtumisel Kanada kaitseministriga kutsun kindlasti Ottawat osalema Tallinnas loodud NATO rahvusvahelises

küberkaitsekeskuses, sest küberkaitse on üks 21. sajandi ohte ja väljakutseid, mille tõrjumiseks peavad olema valmis kõik riigid.

Kardetavasti teavad eestlased ja kanadalased teineteisest lubamatult vähe. Ma vist ei liialda, kui arvan, et Kanada seostub paljude eestlaste jaoks ennekõike USA naabruse ja jäähokiga. Aga selle kõrval tasub kindlasti teada, et Kanadas on hingematvalt ilus ja puhas loodus, aastaid rahvusvahelistes edetabelites kõige elamisväärsemaks tunnistatud linnad, meeletult mitmekesine kultuur kirjanik Michael Ondaatje või luuletaja Robert Bringhamiga alustades ja ühe mu viimaste aastate lemmikansambliga The Arcade Fire lõpetades.

Suhted arenevad vaid õppides ja vastastikku huvi tundes. Loodan, et mu käik Kanadasse aitab sellele kaasa.

Eesti ja Euroopa Liit. Aeg-ajalt on kuulda ärevaid signaale selle kohta, nagu oleks Eesti taas ühinenud liiduga, mis üritab „kõrgemalt poolt“ reguleerida tema siseasju. Läti ja Leedu parlamendid ratifitseerisid Lissaboni leppe 8. mail ja Eesti riigikogus toimub hääletamine juunis. Kas Lissaboni leppe heakskiitmine vastab Eesti huvidele?

Lühike vastus on „jah“. Kas teate, et üsna tükk aega on just Eestis kõige suurem toetus Euroopa Liidule tema kõigi liikmesriikide hulgas? Eestlastele meeldib Euroopa Liit, tänu ühendusse kuulumisele on kogu Euroopa meile avatud ja just tänu Euroopa Liidule on Eesti paljudes maapiirkondades hakanud elu kenasti edasi minema.

Aga ma tahaksin vastata veel pikemalt. Euroopa Liidu ees seisavad täna tõsised ühenduse konkurentsivõimega seotud väljakutsed. Kui me nendega toime ei tule, siis hiljemalt 25 aasta pärast oleme kaotanud osa sellest jõukusest, mida naudime täna. Euroopa võib vältida enda konkurentsivõime astmelist allakäiku globaalses majanduses, kui me selle nimel ise midagi ette võtame. Meie esimeseks sammuks ongi reformilepe, sest – nagu ütlesin ka sel kevadel Euroopa Parlamendis kõneldes – ilma kvalifitseeritud häälteenamusega vajuks Euroopa Liit halvatusse ning ilma presidendi ja välisministri heitleks ühendus allpool oma kaalukategooriat.

Euroopa on maailmas tugev partner vaid ühtse liiduna, mitte erihuvidega liikmesriikidena. Siin pole vahet, kas räägime ühenduse konkurentsivõimest, kliimamuutustest, energiajulgeolekust, migratsioonist või kõige üldisemalt Euroopa Liidu häälejõust rahvusvahelisel areenil. Väikeriikidele on see iseenesestmõistetav, kuid nii oleksid paremini kaitstud ka suurte riikide huvid.

Euroopa Liit peab tagasi pöörduma kõige põhilisema, ühenduse aluseks oleva mõiste juurde: rahvuslikud huvid on kõige paremini kaitstud siis, kui me kõik loovutame neist ivakese, et liit tervikuna võidaks. Ja me peame vaatama ettepoole. Me vajame visiooni ning mõistmist omaenda ja maailma kohta 20 või 25 aasta pärast.

Mis on tänase Eesti suurim väljakutse ja milline suurim mure?

Eesti suurim väljakutse on küpseda riigiks, kus kõigil siinsetel elanikel on hea ja turvaline elada, töötada ja lapsi kasvatada. Viimase 20 aastaga on Eesti inimesed teinud ära meeletu töö, et saada iganenud infrastruktuuri, mittetoimiva majandusega ja vaimselt frustreritud põhirahvusega liiduvabariigist edukaks ja arenevaks Euroopa Liidu liikmeks.

Suurim mure on seotud rahvastikuga. Eesti mehe eluviis ei ole kiita ja seetõttu ei ela ta kaua. Vähem alkoholi ja stressi ja autoga kihutamist, rohkem liikumist ja tervislikku toitu – siin on retsept, mis olukorda aitaks muuta. Õnneks on viimastel aastatel sündinud palju lapsi ja praeguse trendi järgi võib isegi ehk loota, et lähiaastatel saab rääkida Eesti rahva loomulikust juurdekasvust, mitte aga enam kahanemisest.

Meil on teha veel palju tööd oma haridussüsteemi kaasajastamisel ja majanduse muutmisel konkurentsivõimelisemaks. Aga me saame hakkama. Äsjane uuring asetas Eesti keskkooli õpilased nende teadmiste ja oskuste põhjal teisele kohale Euroopas ning viiendale kohale maailmas. Meid edestasid vaid Soome, Singapur, Taiwan ja Hong Kong.

Eestlane on ju jonnakas ning ega ta enne jäta, kui on oma lähinaabritele järele jõudnud. Meil on

hea eeskuju Soome, kellega end igal sammul võrdleme. See sunnib pingutama ning mõistlikus koguses kadedust ja järelejäudmise tahet on alati parem kui enda lõdvaks laskmine. Kui vaadata eestlaste optimismi ja enesekindluse kasvu, seda, kuidas kunagistest räämas kolhoosikeskustest on taas saanud ilusad ja elamisväärased külad, siis olen päris kindel, et meil läheb ka jätkuvalt väga hästi.

Hr. president, tänane Teid vastuste eest ja soovime Teile igakülgset edu. Kohtumiseni Torontos!

Link originaalartiklile [Eesti Elu veebilehel](#) .